

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

Bilgi Notları

Eylül 2023

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Eylül ayında Kabul Edilebilirliğe ilişkin olanlar haricinde 89 karar verdi. Mahkeme, bu kararların 21'ini yüksek önem ve orta öneme sahip karar olarak tasnif etti. Evrensel Haklar İçin Hukukçular Derneği olarak bu 21 karar hakkında Türkçe bilgi notları hazırladık.

Lapunov v. Rusya

Başvuru No: 28834/19

Md.3 İşkence Yasağı (ihlal) Md. 14 Ayrımcılık Yasağı (ihlal)

Eşcinsel olan başvuran cinsel yönelimi nedeniyle Çeçenistan'da devlet görevlileri tarafından kaçırılmış, alıkonulmuş ve karakolda işkence görmüştür. AİHM, başvuranın maruz kaldığı kötü muamelenin ağırlığı itibariyle AİHS'nin 3. maddesi uyarınca işkence kapsamına girdiğini tespit etmiş, usuli açıdan olaya ilişkin yürütülen soruşturmanın bağımsızlıktan yoksun olduğunu, muhtemel ayrımcı saikleri gerektiği gibi incelemeyeceğini ve soruşturmanın etkisiz kaldığını tespit ederek Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir. Mahkeme, etkili bir soruşturma yürütülmemesinin ayrımcı saikler nedeniyle olduğunu, ayrımcılığın başvuranın kötü muameleye maruz kalmasında oynamış olabileceği rolün incelenmemesinin ayrıca AİHS'in 14. Maddesi ile korunan ayrımcılık yasağını da ihlal ettiğine karar vermiştir.

Ainis ve Diğerleri v. İtalya

Başvuru No: 2264/12

Md.2 Yaşam Hakkı (İhlal)

Başvuranların yakını C.C; polis gözetimi altındayken aşırı dozda uyuşturucudan ölmüştür. AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi uyarınca, yetkili makamların gözetimdeki kişilerin yaşamını korumak için önleyici operasyonel tedbirler alma konusunda pozitif yükümlülükleri olduğunu hatırlatmıştır. AİHM, yetkililerin tıbbi yardım ve üst araması gibi gerekli tedbirleri aldıklarına ilişkin yeterli kanıt sunamamaları üzerine, yetkili makamların gözetimine alınan C.C'nin yaşamını koruma yükümlülüğünü ihlal ettikleri sonucuna ulaşmıştır.

Evrensel Haklar
İçin Hukukçular
Derneği

Eigirdas ve "Demokratijos Plėtros Fondas" v. Litvanya

Başvuru No: 84048/17, 84051/17

Md. 10 İfade Özgürlüğü (ihlal)

Başvurucular, bir iş insanı ve politikacı olan V.M ile oğlu D.M hakkında iki makale yayınlamış gazeteci ve yayıncılardır. Karara konu olay, yayınlanan makalelerin yayıncılık ve gazetecilik etiğini ihlal ettiği gerekçesiyle başvuruların medya denetim kurumu tarafından disiplin cezasına çarptırılmaları hakkındadır. AİHM, Yüksek İdare Mahkemesi'nin V.M.'nin itibarının korunması ile toplumun bilgiye erişimi arasında uygun bir dengeleme faaliyeti yapmadığını, 10. madde kapsamında gerekli olan gerekçelerin sağlanmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, D.M'ye ilişkin ikinci makale hakkında, başvuruların D.M'ye yayın öncesi cevap hakkı tanınmasını zorunlu gören iç hukuk hükmünün Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesi ile uyumlu olmadığını tespit etmiştir. Kararda her iki makaleye yönelik uygulanan yaptırımlar bakımından ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Romanov ve Diğerleri v. Rusya - 58358/14, 7146/15, 25887/15

Md. 14 Ayrımcılık Yasağı ışığında Md. 3 İşkence ve Kötü Muamele Yasağı (ihlal)

Md. 5 Özgürlük ve Güvenlik Hakkı (ihlal)

Md. 11 Barışçıl Toplanma Hakkı (ihlal)

Karar, Rusya vatandaşı LGBTI bireyler olan 11 kişinin kamuya açık etkinlikler sırasında sözlü ve fiziksel homofobik şiddete maruz kalmalarına ilişkin yapılmış 6 ayrı bireysel başvuruya ilişkindir. Başvuranlar devletin kendilerini saldırılardan koruyamadığını ve olaylara ilişkin etkili soruşturma yürütülmediğini iddia etmişlerdir. AİHM, yetkililerin nefret saikli saldırıları önlemek için etkili tedbirler almadıklarını, soruşturma makamlarının, başvuruların saldırıların homofobik amaçlarla düzenlendiğine dair şikâyetlerini ele almaksızın tekraren reddettiklerini, bu uygulamanın LGBTI bireylere karşı işlenen nefret suçlarıyla ilgili yaygın olduğunu gözlemlemiştir. Mahkeme, başvuruların yedisi bakımından ayrımcılık yasağı ışığında işkence yasağının ihlal edildiğine, başvuruların sekizi bakımından ayrımcılık yasağı ışığında işkence yasağının etkili soruşturma yükümlülüğü bakımından ihlal edildiğine, başvuruların sekizi açısından ayrımcılık yasağı ışığında ve kendi başına toplanma ve örgütlenme özgürlüğünün

**Evrensel Haklar
İçin Hukukçular
Derneği**

ihlal edildiğine, başvuruların üçü açısından ise özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Valiullina ve Diğerleri v. Letonya- 56928/19, 7306/20, 11937/20

Md. 14 – Ayrımcılık Yasağı (İhlal Değil)

Ek Protokol 1, Md. 2- Eğitim Hakkı (Kabul Edilemezlik)

Letonya’da Rusça konuşan azınlığa dahil olan başvurucular, okul müfredatında Letonca dilinin oranını arttıran ve eğitim dili olarak Rusça’nın kullanımını azaltan yasal değişikliklerin, ana dili Rusça olan öğrencilerin eğitime erişimlerini kısıtlayarak ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini ileri sürmüşlerdir. AİHM, devletlerin eğitim sistemlerini düzenlerken, özellikle de devlet okullarında eğitim dili konusunda geniş bir takdir yetkisine sahip olduğunu, eğitim dili olarak Letonca’nın artırılmasını içeren eğitim reformunun, Rusça konuşan öğrencilerin kendi dillerini öğrenme ve kültürlerini ve kimliklerini koruma imkanını zedelediğini tespit etmiştir. Mahkeme, öğrencilerin kayıtlı olduğu okul ve sınıfa bağlı olarak değişen oranlarda azınlık dillerinin kullanılmasının mümkün olduğunu, Hükümetin, eğitim sisteminde eğitim dili olarak Letonca’nın kullanımını artırma ihtiyacı için nesnel ve makul gerekçeler sunulması karşısında müdahalenin meşru amaçlarla orantılı olduğunu ve dil temelinde ayrımcılık yasağını ihlal etmediğine karar vermiştir.

Yordanov ve Diğerleri /Bulgaristan

Başvuru No: 265/17, 26473/18

Ek Protokol 1, Md. 1 – Mülkiyetin Korunması (ihlal)

Başvuranların malvarlıklarına, bunların edinilmesine neden olan yasaklanmış eylem belirtilmeksizin veya bu malvarlıkları ile eylemler arasında herhangi bir bağlantı kurulmaksızın “Hukuka Aykırı Olarak Elde Edilen Varlıklara El Konulmasına İlişkin Kanun” kapsamında idare tarafından el konulmuştur. AİHM, bir el koyma işleminin AİHS’e ek protokolün 1. Maddesi ile uyumlu olabilmesi için el koymaya konu olan varlıkların kaynaklandığı iddia edilen cezai veya idari suçlara ilişkin ayrıntıların sunulması, bu suçlar ile söz konusu varlıklar arasında bir bağlantı olduğunun gerekçeli bir şekilde gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir. Mahkeme, başvuruların malvarlıklarını edinmelerine neden olan yasaklanmış davranış belirtilmeden veya bu malvarlıkları ile başvuruların davranışları arasında herhangi bir illiyet bağı kurulmaksızın malvarlıklarına el koyulmasının AİHS’e Ek 1. protokolün 1. maddesi ile korunan mülkiyetin korunması hakkını ihlal ettiğini tespit etmiştir.

Yüksel Yalçınkaya /Türkiye

Başvuru No:15669/20 Karar Tarihi: 26/09/2023

Md.6, Adil Yargılanma Hakkı (İhlal) Md.7, Kanunsuz Ceza Olmaz (İhlal)

Md.11-Toplantı ve Dernek Kurma Özgürlüğü (İhlal)

Başvurucu Kayseri’de bir devlet okulunda öğretmen iken görevden alınmış, FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan mahkûm edilmiştir. AİHM, Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu'nun ilgili hükümlerinin suçun yasal tanımı kapsamında gerekli olan özel kastın varlığı tespit edilmeksizin, ByLock kullanımının silahlı terör örgütü üyeliği anlamına geldiği şeklindeki geniş yorumun AİHS’in 7. maddesini ihlal ettiğini tespit etmiştir. AİHM, ByLock deliline karşı etkili bir itirazı mümkün kılan uygun güvencelere sahip olmamasının AİHS’in 6. maddesinin 1. fıkrası kapsamındaki usuli hakların özüne aykırı olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın bir derneğe ve sendikaya üyeliğine ilişkin olarak Türk Ceza Kanunu md.314/2 hükmünün kapsamının öngörülemez şekilde genişleterek uygulandığını bu nedenle toplantı ve dernek kurma özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

N.F. ve diğerleri /Rusya

Başvuru No: 3537/15 ve diğer 8 başvuru

Karar Tarihi: 12/09/2023

Md.8, Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı – İhlal

Başvurucular, kişisel verilerinin, devam etmeyen ceza yargılamaları veya zaman aşımına uğramış ve yahut mahkeme tarafından kaldırılmış ceza mahkûmiyetlerine ilişkin kısmının İçişleri Bakanlığı tarafından işlenmesinin özel hayata saygı haklarına müdahale teşkil ettiğini ileri sürmüşlerdir. Bu durumun özellikle başvurucuların işe alınmalarını olumsuz etkilediği, hatta bazılarının sabıka kaydı nedeniyle işlerine son verildiği iddia edilmiştir. AİHM, kişisel verilerin toplanması ve saklanmasına ilişkin usullerin ve bunların işlenmesine ilişkin zaman sınırlarını belirleyen Bakanlık emirlerinin gizli olarak sınıflandırılmasını ve herhangi bir resmi yayında yayınlanmamasını, sistemin suçun niteliğine ve ağırlığına bakılmaksızın çok geniş kapsam içermesini, verilerin 80 yaşa kadar saklanmasını ve hüküm giymiş ile giymemiş kişiler

arasında ayırım yapılmamasını 8. Maddede düzenlenen özel hayata saygı hakkına orantısız bir müdahale teşkil ettiğine hükmetmiştir.

Geylani ve diğeri / Türkiye

Başvuru No: 10443/12

Karar Tarihi: 12/09/2023

Md.11, Toplantı Özgürlüğü – İhlal
Md.3, İşkence ve Kötü Muamele Yasağı – İhlal

Başvuru, 2010 Haziranında Barış ve Demokrasi Partisi tarafından Silopi'de düzenlenen bir gösterinin polis tarafından dağıtılması ve bu dağıtma sırasında başvuruculardan ikincisinin basınçlı su nedeniyle kalça kırığıyla yaralanmasıyla ilgilidir. Gösteri sırasında bir polis taşla yaralanmıştır. Toplanan kalabalıktaki en az üç kişi tarafından polise taş atılmış fakat göstericilerin çoğunluğu bu davranışa tepki göstermiş ve polis müdahalesi başlamadan önceki dönemde herhangi bir şiddet eylemine katılmamıştır.

Mahkeme bir bireyin niyet ve eyleminin barışçıl olması halinde gösteri sırasında yaşanan münferit şiddet olaylarının söz konusu bireyin toplantı ve gösteri hakkını kullanmasına son vermeyeceği, olayda trafiğin 20 dakikadan kısa bir süre boyunca kapalı olmasının polisin hızlı müdahalesini haklı çıkarmayacağı, gösteri sırasında açılan pankartların barışçıl bir toplantıda açılmış olması ve ulusal güvenlik ve kamu düzeni üzerindeki etkilerinin sınırlı olması gerekçesiyle toplantı özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

İkinci başvurunun basınçlı su kullanılarak yaralanması hususunda ise Mahkeme, basınçlı su kullanımının ciddi zararlara yol açabileceği ortada iken buna ilişkin özel bir düzenlemenin olmaması ve riski azaltmak veya önlemek amacıyla önlemlerin alınmamış olması ışığında güç kullanımının başvurunun kendi davranışları nedeniyle kesinlikle gerekli ve kitlesel kargaşayı bastırmak için kaçınılmaz olduğunun ispatlanamaması gerekçesiyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Wieder ve Guarnieri / Birleşik Krallık

Başvuru No: 64371/16 - 64407/16

Karar Tarihi: 12/09/2023

Md.8, Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı – İhlal

Evrensel Haklar
İçin Hukukçular
Derneği

Başvuru, başvurucuların iletişimlerinin Birleşik Krallık'ın 2000 tarihli Soruşturma Yetkilerinin Düzenlenmesi Yasası ("RIPA") uyarınca ilgili devlet tarafından ele geçirilmesi, depolanması ve analiz edilmesini konu almaktadır. ABD'de yaşayan ve ABD vatandaşı olan Bilgi Teknolojileri uzmanı J. Wieder ile Berlin'de yaşayan İtalyan vatandaşı olan veri gizliliği uzmanı C. Guarnieri'nin başvurularını birleştirerek değerlendiren Mahkeme, AİHM'nin yargılama yetkisini tanıyan devletlerin sınırlarının dışında yaşayan kişilerin verilerinin sözleşmeli devlet sınırları dahilinde tutulması halinde yargılama yetkisinin bulunduğu karar vermiştir. AİHM, başvurucuların iletişimlerinin işlenmesine ilişkin bağımsız yetkilendirmenin olmaması, arama emri başvurularında (arama terimleri) seçici kategorilerinin dahil edilmemesi ve bir kişiyle bağlantılı seçicilerin önceden iç izne tabi tutulmaması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Okropiridze / Gürcistan
Başvuru No: 43627/16 - 71667/16
Karar Tarihi: 07/09/2023
Md.6, Adil Yargılanma Hakkı – İhlal Değil

Başvuru, başvurucunun 2014 Eylül'ünde bir kişiyi öldürdüğü iddiasıyla yürütülen yargılama sırasında jüri heyetinin tarafsız olmadığı, üst düzey yetkililer tarafından yapılan açıklamaların masumiyet karinesini ihlal ettiği, duyuma dayalı tanık ifadelerinin karara esas alındığı ve ilk jüriyle yapılan duruşmalar esnasında mahkeme salonunda dinlenen bir tanığın daha sonra ABD'ye taşınması nedeniyle önceden kaydedilmiş bir video görüntüsünün delil olarak kabul edilmesine ilişkindir. Mahkeme, başvuranın adil yargılanma hakkı kapsamında ileri sürdüğü şikayetleri kabul edilebilir bulmuş ancak hak ihlali bulunmadığını tespit etmiştir.

Melia /Gürcistan
Başvuru No: 13668/21
Karar Tarihi: 07/09/2023

Md.5, Özgürlük ve Güvenlik Hakkı – İhlal Değil
Md.18, Haklara getirilecek kısıtlanmaların sınırlanması- İhlal Değil

Olayların meydana geldiği sırada muhalefet partisine bağlı bir milletvekili olan başvurucu Parlamento önündeki bir gösteride yaptığı konuşmada kitleyi binaya girmeye teşvik etmiş ve akabinde yaşanan arbedede 200'den fazla kişi yaralanmıştır. Olay nedeniyle başvurucuya açılan ceza soruşturması kapsamında kefalet tutarına ek olarak elektronik takip cihazı takılması, ev hapsi, kamusal alanlarda konuşma yapma ve yurtdışı yasağı gibi bir takım tedbirler

uygulanmıştır. Başvurucunun sonraki 16 ay boyunca 5 kez Parlamento'ya gitmesine, 48 kez farklı siyasi partileri ziyaret etmesine, 3 kez kendi parti merkezinde basın toplantısı yapmasına, 50 kez medya kuruluşlarında bulunmasına, 3 kez mitinge katılmasına izin verilmiştir. AİHM, yetkililerin başvurucuyu siyaset sahnesinden uzaklaştırmak ya da siyasi faaliyetleri nedeniyle cezalandırmak gibi Sözleşmeye aykırı bir kötü niyet taşıdıklarını tespit etmemiştir. AİHM, başvurucunun özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edilmediğine, sözleşme hükümleri ile izin verilen ve başvurucuya getirilen kısıtlamaların öngörüldükleri amaç dışında uygulanmadığına karar vermiştir.

Bavcar / Slovenya
Başvuru No: 17053/20
Karar Tarihi: 07/09/2023

Md.6, Adil Yargılanma Hakkı – İhlal

İçişleri Bakanlığı da yapmış eski ve önemli bir politik figür olan başvurucu 2013'te nüfuzunu kötüye kullanma ve kara para aklama suçlarından 7 yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir. 12 Eylül 2014'te hapis cezası kesinleşen başvurucu sağlık nedenleriyle cezaevinde kalamayacağı gerekçesiyle ilgili merciye başvurmuş ve sonuç olarak 7 Kasım 2016'ya dek serbest yaşamıştır. Yargılama devam ederken 27 Eylül 2016'da başvurucunun basketbol oynarken çekilmiş bir videosu medyada dolaşıma girmiş, bu durum bir televizyon programında Adalet Bakanına sorulduğunda " *yaşanan şey Slovenya adalet sistemine atılmış bir tokattır. (...) Eğer bu dava zamanaşımına uğrarsa (...) bazı kellelerin alınması için elimden geleni yaparım.*" demiştir ve kısa bir süre sonra Yüksek Mahkeme tarafından başvurucunun hapis cezası onanarak kesinleşmiştir. AİHM, Adalet Bakanı gibi üst düzey bir devlet görevlisi tarafından kullanılan keskin ve tedbirsiz dilin, başvuranın suçluluğuna ilişkin olarak kamuoyunu etkileme ve yerel mahkemelerin başvuranı nihai olarak mahkûm etmelerinin zamanının geldiği izlenimini verme olasılığının yüksek olduğu gerekçesiyle adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine hükmetmiştir.

B92 AD Radyo Yayıncılık Şirketi / Sırbistan
Başvuru No: 67369/16
Karar Tarihi: 05/09/2023

Md.10, İfade Özgürlüğü – İhlal

Televizyon kanalı ve internet portalı işleten başvurucu şirket domuz gribi aşısı alımıyla ilgili Sağlık Bakanlığında yaşanan bir yolsuzluk soruşturması ile ilgili bir belgesel ve internet portalında bir dizi haber yayınlamıştır. Bu haberlerde, ilgili

dönemin Sağlık Bakan Yardımcısı olan Z.P.'nin de yolsuzluğa karıştığı şüphesine dair ifadeler ve fotoğraflar kullanılmıştır. Z.P.'nin ulusal mahkemede başvuru şirkete karşı açtığı tazminat davası kabul edilmiş, başvuru şirketin tazminat ödemesine, Z.P.'yi suçlayan yazı ve görüntülerin internet sitesinden kaldırılmasına karar verilmiştir. AİHM, başvuru şirketin kullandığı ifadelerin gerçeğe uygunluğu, haber yapılırken şirketin Z.P.'ye ve savcılığa ulaşarak onların görüşlerini de almaya çalışması, Z.P.'nin bakan yardımcısı olması nedeniyle eleştiriye karşı daha yüksek tolerans göstermesi gerektiği ve benzeri gerekçelerle başvuru şirketin ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

Hanževački/ Hırvatistan

Başvuru No. 49439/21

Karar Tarihi: 05/09/2023

Md. 3 : İşkence ve Kötü Muamele Yasağı (İhlal, İhlal Değil)

Md. 6/1, Adil Yargılanma Hakkı (İhlal):

Başvuru, başvuru kişinin birden fazla cezaevinde tutulma koşullarına ve buna ilişkin Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı başvuruya ilişkindir. Başvuru tahliyesinin ardından tutulma koşullarına ilişkin olarak Devlet aleyhine tazminat davası açmış, bu konuda Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı başvuru kabul edilemez bulunmuştur. AİHM, Hırvatistan Anayasa Mahkemesi'nin yeni bir kabul edilebilirlik kriterini geriye dönük olarak uygulaması sonucunda başvuranın artık yerine getiremeyeceği bir usuli yükümlülük ortaya çıkarmış olmasının öngörülebilirlik bakımından sorunlu olduğunu, başvuranın mahkemeye erişim hakkının özüne zarar verecek ölçüde kısıtlandığını tespit etmiştir. Mahkeme, başvuranın AİHS md.6/1 ile korunan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM ayrıca, başvuranın Zagreb ve Lepoglava cezaevlerinde 3 metrekareden daha az kişisel alana sahip olduğu tutulma koşullarına ilişkin olarak 3. maddenin ihlal edildiğine, ancak Bjelovar cezaevindeki koşullarına ilişkin olarak 3. maddenin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Baret and Caballero /Fransa

Başvuru No. 22296/20, 37138/20

Karar Tarihi: 14/09/2023

Md.8 – Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı (İhlal Değil)

Başvuru, ölümden sonra tıbbi yardımla üreme işlemleri ile bu işlemlerin ülke dışında yapılmasına imkan veren gamet ve embriyoların ihracının yasaklanmasına ilişkindir. Başvuranların Fransa'dan, bu işlemlerin yasal olduğu İspanya'ya ilk başvuranın ölen kocasının spermlerini, ikinci başvuranın ise ölen

kocasıyla birlikte oluşturduğu embriyoların göndermeleri yasaklanmıştır. Mahkeme öncelikle bir kişinin embriyolarının akıbetine ilişkin bilinçli ve düşünülmüş bir seçim yapabilmesinin, kişisel yaşamının mahrem bir yönüyle ilgili olup özel yaşamına dahil olduğunu, başvuranların aile kurma planlarını sürdürme konusundaki kişisel çıkarları ile toplumun etik hususlarla ilgili genel çıkarlarının çatışabileceğini tespit etmiştir. AİHM, gamet ve embriyoların ihracının yasaklanmasına ilişkin kuralın ölümden sonra üremeye ilişkin yasağın uzantısı olduğunu ve yasağın etrafından dolanılmasının engellenmesine hizmet ettiğini tespit etmiştir. AİHM, başvuranların kişilerin İspanya ile herhangi bir bağlarının bulunmadığını, müteveffa kocanın prosedüre rıza göstermiş olmasının ya da bir embriyonun mevcut olmasının özel hayata yönelik müdahalenin ihlale sebebiyet verdiğini tespit etmek için yeterli olmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, yerel makamların toplumun menfaatleri ile başvuranların menfaatleri arasında adil bir denge kurduğuna ve takdir marjının aşılmadığına karar vermiştir.

Koilova and Babulkova /Bulgaristan Başvuru No. 40209/20

Karar Tarihi: 05/09/2023

Md.8 – Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı (İhlal)

Başvuranlar Birleşik Krallık'ta düzenlenen evlilik cüzdanına sahip bir eşcinsel çifttir. Başvuru birinci başvuranın medeni halinin nüfus kayıtlarında evli olarak değiştirilmesi talebinin Bulgaristan yetkili makamları tarafından reddine ilişkindir. Bulgaristan yasalarında eşcinsel çiftlere ilişkin herhangi bir birliktelik biçimi düzenlenmemektedir. Başvuranlar, resmi olarak tanınan bir çift olmadıklarında olağan hukuk kapsamında sözleşmeler yapan özel bireyler olarak, mülkiyet, aile meseleleri ve miras gibi bir çift olarak yaşamın temel yönleri bakımından hukuki korumadan yoksun kalmaktadırlar. AİHM, hükümet tarafından başvuranların yukarıda belirtilen temel menfaatlerine üstün gelebilecek bir kamu menfaatine ilişkin bir delil ileri sürülmediğini saptamıştır. Mahkeme, devletin takdir marjını aşarak başvuranların eşcinsel bir çift olarak birlikteliklerinin tanınmasını ve korunmasını sağlayan belirli bir yasal çerçeveye sahip olmalarını sağlama konusundaki pozitif yükümlülüğünü yerine getirmediğini, başvuranların özel ve aile hayatlarına saygı gösterilmesi hakkının ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Van den Kerkhof v. Belgium

Başvuru No. 13630/19

Md. 6/1, Adil Yargılanma Hakkı (İhlal), Md. 46/2, Kararların İnfazı

Başvuru, Brüksel mahkemeleri önünde açılan hukuk davasının yedi yıl sekiz aydır derdest olmasına, başvuranın makul sürede yargılanma hakkına ilişkindir. AİHM, başvuranla ilgili hukuk yargılamasının aşırı uzun sürmesi nedeniyle Sözleşme'nin

6. Maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca Brüksel mahkemelerine ilişkin benzer birçok karar verdiğini hatırlatarak, ulusal makamların Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin gerekliliklerine uygun olarak, Brüksel yargı bölgesinde makul bir süre içinde yargılanma hakkını güvence altına almak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü olduğunu hatırlatmıştır.

A ve diğerleri /İtalya

Başvuru No. 17791/22 Karar Tarihi: 07/09/2023

Md.8 – Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı (İhlal)

Başvuru, çocukların annesinin karşı çıkması ve yetkili makamların çocuklarla ilişki kurulmasının sağlanması için gerekli tedbirleri almaması sonucu, birinci başvuran A'nın çocukları B ve C'yi ziyaret edememesi ve onlarla ilişki kuramamasıyla ilgilidir. AİHM, başvuran A'nın çocuklarıyla ilişki kuramamasının nedeninin annenin ve sosyal hizmetlerin sürekli muhalefetine karşı yerel mahkemeler tarafından gerekli tedbirlerin alınmamasından ve bir dizi usuli eksiklikten kaynaklandığını tespit etmiştir. Mahkeme, başvuranların bir tanık koruma programında olmalarının mevcut davaya getirdiği ek karmaşıklığı göz önünde bulundurarak ulusal makamların, başvuranların ziyaret hakkına ve ortak ebeveynliğine saygı gösterilmesini sağlamak için yeterli ve uygun çabayı göstermediklerini, başvuranların özel ve aile hayatına saygı haklarının ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Gauvin-Fournis ve Silliau /Fransa

Başvuru No. 21424/16, 45728/17

Karar Tarihi: 07/09/2023

Başvuru, gamet bağışlarında anonimliği garanti altına alan 1994 tarihli Biyoetik Yasası kapsamında, bir donörün yer aldığı tıbbi yardımla üreme yoluyla doğan kişilerin bu donör hakkındaki bilgilere erişmesine izin verilmemesine ilişkindir. 2021 tarihinde değiştirilen Biyoetik Yasası, mutlak gizliliğe son verse de 1980 ve 1989 yıllarında doğan başvuranların kendi donörleri hakkında bilgi edinmelerine izin verilmemiştir. AİHM, başvuranlara bilgi temin edilmesini engelleyebilecek hususlar arasında donöre ilişkin dosyalarının bulunamaması veya rızası aranan donörün kendilerine mutlak ve kesin anonimlik garantisi verildiği için hakkındaki bilgilerin verilmesine rıza göstermemesi gibi zorluklar bulunduğunu tespit etmiştir. Birinci başvurana ilişkin olarak donör, hakkındaki bilgilerin verilmesine rıza göstermemiştir. AİHM, 2021 yılına ilişkin yasa değişikliği sürecinde, yasama organı önceki mevzuatın yarattığı duruma saygı gösterme iradesi ile kişinin kökenine ilişkin bilgilere erişimi donörün rızası şartına bağlamayı seçtiğini ve takdir marjının aşılmadığını tespit etmiştir. Mahkeme,

devletin başvuruların özel hayatına etkili bir şekilde saygı gösterilmesini sağlama yönündeki pozitif yükümlülüğünü ihlal etmediğine karar vermiştir.

Yaşaroğlu /Türkiye

Başvuru No. 78661/11

Karar Tarihi: 12/09/2023

Başvuru, başvuranın Amerika Birleşik Devletleri'nden dönüşünde gümrüğe beyan etmeden Türkiye'ye getirdiği 25 kg altın takıya el konulmasıyla ilgilidir. Başvuran olayla ilgili olarak kaçakçılık suçundan beraat etmiş, karar temyiz incelemesinde bozulduktan sonra kaçakçılık suçundan mahkûmiyet kararı almıştır. Mahkûmiyet kararı temyiz incelemesine konu olmuş, Yargıtay zaman aşımı nedeniyle mahkûmiyet kararını bozmuş ancak eşyaların müsaderesine karar vermiştir. Başvuran kendisini kaçakçılıktan suçlu bulan kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmaksızın mücevherlerine el konulmasının mülkiyetinden barışçıl bir şekilde yararlanma hakkını ve masumiyet karinesini ihlal ettiğini ileri sürmüştür. AİHM, eşyaların müsaderesinin tamamen cezalandırıcı bir amaç taşıdığı, gümrüğe beyanda bulunulmaması nedeniyle devletin uğradığı herhangi bir zararı telafi etmeyi amaçlamadığını tespit etmiştir. Mahkeme müsaderenin başvurana aşırı bir yük getirdiğine kanaat getirerek AİHS'e Ek 1. Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

**Evrensel Haklar
İçin Hukukçular
Derneği**